

Členové Hospodářského výboru Poslanecké
sněmovny Parlamentu České republiky

Praha, 5. listopadu 2024

Vyjádření Komory obnovitelných zdrojů energie k projednávání návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (ST 656) v návaznosti na vybrané pozměňovací návrhy a předložený návrh zákona o státním rozpočtu, příloha č. 4, položka „Dotace na obnovitelné zdroje energie“

Navrhujeme a žádáme:

- **odmítnutí pozměňovacích návrhů: sněmovní tisky č. 5 196, 5 197, 5 198 a 5 199** - považujeme je za retroaktivní, v rozporu s poslední provedenou rozsáhlou úpravou i notifikačními rozhodnutími Evropské komise (dále "Komise"). Návrhy nebyly projednány s dotčenými subjekty a neprošly legislativním procesem ani širokou odbornou právní diskusí. Jedná se o návrhy značně překračující úpravy zákona obvykle prováděné pozměňovacími návrhy a je zcela nezbytné, aby byly projednány v legislativních orgánech Úřadu vlády a byla zde na odborné úrovni posouzena např. jejich ústavnost a soulad s evropským právem
- **zrušení tzv. „solární zárážky“** - zajistí zamezení výpadků příjmů státního rozpočtu ze solárního odvodu

Vážená paní poslankyně, Vážený pane poslanče,

chápeme snahu vlády ČR najít v požadavcích jednotlivých kapitol úspory, nicméně o přínosu návrhu pro státní rozpočet v položce „Dotace na obnovitelné zdroje energie“ v kapitole 322 Ministerstva průmyslu a obchodu, jak ho představil ministr financí, máme důvodné pochybnosti. Navrhované řešení považujeme za nesystémové a v rozporu s právní úpravou, dosud provedenými opatřeními v oblasti podpory i s přijatými notifikačními rozhodnutími. Zároveň považujeme návrh za problematický za situace, kdy vláda mediálně komunikuje problém s podporou jednomu z obnovitelných zdrojů, fotovoltaickým elektrárnám, zatímco předložený návrh zákona o státním rozpočtu má dopad na všechny druhy (celý sektor) obnovitelných zdrojů energie. V tomto směru je rovněž nutné připomenout, že v nedávné minulosti stát společně s naším sektorem našel za velkého úsilí shodu na řešení problému v nezvládnuté regulaci, resp. nastavení podpory pro fotovoltaické elektrárny zejména z roku 2010 (a 2009). Právě podporu pro fotovoltaické elektrárny jsme v minulosti pomáhali řešit. Dovolím si připomenout, že zavedení a později i navýšení solární daně prosazovala Komora OZE od začátku, a to za podpory zodpovědných provozovatelů. Ročně z ní do státního rozpočtu plyne zhruba pět miliard korun. Toto opatření s přínosem pro státní rozpočet za minimalizace rizik z možných soudních sporů s investory bylo shledáno jako přijatelné východisko z nezvládnuté regulace/nastavení podpory z let 2009 a 2010.

Rozhodnutí vlády snížit objem prostředků na dotace pro obnovitelné zdroje energie v době intenzivní meziresortní spolupráce na rozvoji obnovitelných zdrojů energie vnímáme ze strany vlády pro celý tento

sektor jako zásadně negativní vzkaz, který zvýší nedůvěru v tomto pro Českou republiku klíčovém odvětví, zbrzdí jeho rozvoj a z důvodu vyšší rizikovosti prodraží projekty a tudíž i cenu vyrobené energie.

Zároveň navazující opatření, respektive snahu Ministerstva financí nalézt úsporu finančních zdrojů na zákonem garantované podpoře obnovitelných zdrojů energie, nepovažujeme za ani efektivní ani dostatečné a ani právně průchodné.

Návrhy samotné jsou konečně v přímém rozporu s unijním právem, a to s čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED II ve znění RED III). Podle tohoto článku jsou členské státy povinny zajistit, aby úroveň podpory poskytnuté projektům energie z obnovitelných zdrojů ani s tím spojené podmínky nebyly revidovány způsobem, jenž by měl negativní dopad na práva udělená v rámci uvedené podpory a podryval ekonomickou životaschopnost již podpořených projektů. Členské státy mohou upravit úroveň podpory v souladu s objektivními kritérii pouze tehdy, byla-li taková kritéria stanovena v původní koncepci režimu podpory. Žádná taková možnost zpětné úpravy parametrů podpory nebyla v režimu podpory obsažena. Velmi pravděpodobný rozpor návrhu s unijním právem je také důvodem, pro který máme zato, že by měl být návrh projednán v legislativních orgánech Úřadu vlády a nikoliv řešen poslaneckým pozměňovacím návrhem, u kterého nemohl být soulad s uvedenou směrnicí odbornými legislativními útvary posouzen.

Dopad prvního z nich, zavedení individuálních kontrol (sněmovní tiskč. 5196) lze očekávat na některé instalace o velikosti desítek či stovek kilowatt instalovaného výkonu. Vzhledem k tomu, že předložený PN k individuálním kontrolám neřeší zvýšené nároky na státní rozpočet s ohledem na zvýšené nároky pro zajištění kontrol na straně státního rozpočtu, považujeme celkový přínos tohoto opatření pro státní příjmy za velmi diskutabilní. Obáváme se, že náklady mohou převýšit přínos. Upozorňujeme rovněž, že individuální kontroly jsou dle notifikačního rozhodnutí „Státní podpora SA.40171 (2015/NN) – Česká republika“ přípustné pouze v případech souběhu více podpor (což se netýká hlavní deklarované cílené skupiny fotovoltaických elektráren).

I druhé opatření, které je navrhováno v rámci sněmovního tisku č. 5197 (nevyplácení podpory při záporných cenách), nepovažujeme za systémové, přičemž i v tomto případě jde dle našeho názoru o změnu retroaktivní, nad rámec notifikace. Notifikačním rozhodnutím „Státní podpora SA.40171 (2015/NN) – Česká republika“ došlo ze strany Komise ke schválení nastaveného schématu podpory pro zdroje uvedené do provozu v letech 2006 - 2012. Toto notifikační rozhodnutí nijak nerozporovalo postup vyplácení podpory při záporných cenách po celou dobu vyplácení podpory (předpokládaná doba životnosti). Případné omezení poskytování podpory při záporných cenách elektřiny se tak nutně potom musí projevit v nárůstu jednotkové výše podpory, jinak by nebylo možné dosáhnout zákonných garancí návratnosti investice za zákonem stanovené období. Dále je nutné upozornit na skutečnost, že odůvodnění předložené ve sněmovním tisku č. 5197 se odkazuje na ustanovení evropských dokumentů, které jsou platné již od roku 2022¹. Aplikace těchto legislativních norem se tudíž vztahuje na zdroje uvedené do provozu po jejich vstupu v účinnost a není tudíž možné jimi argumentovat pro retroaktivní změny Komisí již schválených schémat. A jak bylo uvedeno výše, zavedení tohoto opatření má dopad na všechny dříve do provozu uvedené výroby elektřiny

¹ Sdělení Komise - Pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky na rok 2022 (2022/C 80/01), respektive 2023 (Nařízení Komise (EU) 2023/1315 ze dne 23. června 2023, o změně nařízení (EU) č. 651/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, a nařízení (EU) 2022/2473, kterým se určité kategorie podpory pro podniky působící v oblasti produkce, zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh prohlašují za slučitelné s vnitřním trhem podle článků 107 a 108 Smlouvy

z obnovitelných zdrojů, nikoli pouze na fotovoltaické elektrárny, jejichž podpora je primárně ze strany vlády kritizována.

Navrhované změny v oblasti nastavení výnosnosti (IRR) považujeme za nesprávné. Dovolujeme si přitom upozornit na důvody, proč jsou navrhované úpravy vadné. Za prvé jde o princip systému nastavení podpor, kdy hodnota diskontu (odpovídá IRR) byla použita v rámci nastavení podpory jako průměrná (střední) hodnota. Z ekonomického principu nemůže být tato hodnota použita jako maximální strop/limit (v jiných zemích Evropská komise takovýto strop uznala například na úrovni 12 %). Šlo o jednotnou sazbu diskontu pro všechny druhy obnovitelných zdrojů na úrovni 7% resp. později 6,3 %. V rámci notifikačních řízení byly českými orgány Evropské komisi předloženy různé hodnoty výnosnosti projektů (a to i vyšší, než jsou uvedeny v tabulkách v rámci notifikačních rozhodnutí), jako hodnoty předpokládané v konkrétních případech (u některých zdrojů částečně zrekonstruované kombinované modely doplněné o skutečné hodnoty). Komise i s tímto podporu uznala za přiměřenou. Je třeba připomenout, že dotčený sektor obnovitelných zdrojů není zcela regulovaný a tedy podléhá daleko vyšším rizikům, než například plně regulovaná odvětví v energetice, kde je hodnota WACC s doplněním motivační prémie nastavována pro další regulační období na úrovni 7,9 %. I v tomto kontextu je zřejmé, že i v případě obnovitelných zdrojů je maximální negarantovaná hodnota 8,4 % odpovídající a pro tento sektor s ohledem na jeho rizikovost na spodní hranici ekonomické přijatelnosti. To platí i při porovnání s obdobným mechanismem v jiných členských státech, což bylo také diskutováno v rámci důkladné dlouhodobé diskuse i na půdě parlamentu.

Na druhé straně mohou určitou úsporu nákladů na podporu přinést jiná opatření. Jde o zrušení takzvané solární zářáčky (§34a zákona č. 165/2012 Sb.). Ta umožňuje některým provozovatelům FVE neplatit solární odvod a dokonce žádat o vrácení odvedených prostředků. Zde je příležitost značné úspory, resp. zabránění výpadku příjmu, který ve státním rozpočtu fakticky kryje část výdajů na podporu obnovitelných zdrojů. Takto stát může ušetřit miliardy korun. Bez přijetí tohoto návrhu je v extrémním případě možný výpadek příjmů státního rozpočtu v následujících šesti letech až 30 miliard Kč a další prostředky použité na případné vrácení odvodu již do státního rozpočtu odvedeného v minulých obdobích.

Vážená paní poslankyně, Vážený pane poslanče, v případě potřeby Vám doložíme k tématu další podklady a v rámci otevřené debaty jsme připraveni diskutovat případná další systémová, dlouhodobá opatření, která zajistí potřebnou podporu rozvoje sektoru obnovitelných zdrojů energie s nižším dopadem na státní rozpočet. Zároveň jsme přesvědčeni, že zásadní legislativní změny, jimiž jsou výše zmíněné návrhy, je potřebné projednávat ve standardním legislativním procesu.

S úctou

Štěpán Chalupa
předseda Komory OZE